

**ZAKON
O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI,
OSPOSOBLJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJU INVALIDA¹**

¹ "Sluzbeni Glasnik Republike Srpske" broj 98/04 od 11.novembra 2004. godine

I OSNOVNE ODREDBE

Clan 1.

Ovim Zakonom ureguju se prava, uslovi i postupak profesionalne rehabilitacije, osposobljavanja i zaposljavanja lica s invaliditetom i smanjenom radnom sposobnoscu (u daljem tekstu: invalidi), osnivanje organizacija i djelatnost ustanova, preduzeca i drugih organizacija koje se bave profesionalnom rehabilitacijom i zaposljavanjem invalida pod opstim i posebnim uslovima.

II INVALIDITET I SMANJENA RADNA SPOSOBNOST

Clan 2.

Invalid prema ovom zakonu jeste svako lice kod kojeg postoji tjelesno, culno ili mentalno ostecenje i mentalna retardacija koje za posljedicu ima trajnu ili privremeno (na najmanje 12 mjeseci) smanjenu mogucnost rada i zadovoljavanja licnih potreba u svakodnevnom zivotu.

Invalid smanjenih radnih sposobnosti je lice ciji invaliditet, u odnosu na sposobnosti lica bez invaliditeta jednake ili slicne zivotne dobi, jednakog ili slicnog obrazovanja, u jednakim ili slicnim uslovima rada, na jednakim ili slicnim poslovima, ima za posljedicu trajnu ili privremeno (na najmanje 12 mjeseci) smanjenu mogucnost radnog osposobljavanja i zaposlenja na trzistu rada pod opstim uslovima.

Izuzetno, invalidom se moze smatrati i lice s invaliditetom ciji je radni ucinak u granicama ocekivanog, ako se na osnovu smanjenih stvarnih i procijenjenih opstih sposobnosti takvog lica ocijeni da je to u interesu ocuvanja njegovih tjelesnih, culnih i mentalnih sposobnosti.

Clan 3.

U smislu odredaba clana 2. ovog Zakona, invalid smanjenih radnih sposobnosti je:

1. lice s invaliditetom, korisnik novcane naknade koje je to pravo ostvarilo na osnovu propisa o socijalnoj zastiti,
2. lice s profesionalnom nesposobnoscu za rad prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju,
3. lice sa invaliditetom koje je to pravo ostvarilo prema propisima o zastiti vojnih i civilnih invalida rata,
4. lice s teskocama u razvoju i lice s vecim teskocama u razvoju prema propisima o socijalnoj zastiti,
5. lice s invaliditetom starije od 21 godine koje pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili rad ne moze ostvariti prema propisima iz tacke 1. do 4. ovog clana.

Clan 4.

U pogledu ostvarivanja prava iz ovog Zakona, diskriminacija na osnovu pola i spolne orijentacije je zabranjena.

Clan 5.

Diskriminacija po osnovu pola predstavlja svako pravno ili fakticko, direktno ili indirektno razlikovanje, privilegovanje, isklucivanje ili ogranicavanje zasnovano na polu zbog kojeg se pojedincima ili pojedinkama otezava ili negira priznanje, uzivanje ili ostvarivanje ljudskih prava i sloboda u politickom, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, sportskom, graganskom i svakom drugom podrucju javnog zivota.

Direktna diskriminacija po osnovu pola postoji kad je lice bilo tretirano, tretira se ili moze biti tretirano nepovoljnije u odnosu na drugo lice, u istoj ili slicnoj situaciji, a na osnovu pola.

Indirektna diskriminacija po osnovu pola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterijum ili praksa jednaka za sve

dovede u nepovoljan položaj lice jednog pola u poregenju sa licima drugog pola. Dozvoljeno je uspostavljanje specijalnih mjera u cilju promovisanja jednakosti i ravnopravnosti polova i eliminacije postojeće neravnopravnosti, odnosno zaštite polova po osnovu bioloskog odregenja.

Clan 6.

Invaliditet i smanjenu radnu sposobnost lica iz clana 3. tacke 2. i 3. ovog zakona utvrđuje organ vjestacenja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Invaliditet i smanjenu radnu sposobnost lica iz clana 3. tacke 1.,4. i 5. ovog zakona u prvom stepenu utvrđuje nadlezni Centar za socijalni rad, na osnovu nalaza i misljenja organa vjestacenja.

Postupak utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti pokrece se na zahtjev invalida, odnosno njegovog zakonskog zastupnika ili staraoca. Inicijativu za podnosenje zahtjeva za pokretanje tog postupka mogu dati nadlezni doktor medicine primarne zdravstvene zaštite, roditelj, socijalni radnik, defektolog, psiholog i poslodavac.

O zalbi protiv prvostepenog rjesenja organa iz stava 2. ovog clana odlucuje ministarstvo nadlezno za socijalnu zastitu.

Clan 7.

U postupku rjesavanja o zahtjevu za utvrđivanje invaliditeta i smanjene radne sposobnosti, kao i u postupku priznavanja prava po ovom zakonu, primjenjuje se Zakon o opstem upravnom postupku.

III PROFESIONALNA REHABILITACIJA I OSPOSOBLJAVANJE

Clan 8.

Invalid ima pravo na profesionalno osposobljavanje i rehabilitaciju (u daljem tekstu: profesionalna rehabilitacija) pod

opstim uslovima, a ako je to potrebno zbog vrste i tezine invaliditeta ili uspjesnosti rehabilitacionog procesa u posebnim skolama i ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju, po prilagogenim ili posebnim programima. Profesionalnom rehabilitacijom pod opstim uslovima smatra se rehabilitacija koja se organizuje i izvodi u redovnom sistemu obrazovanja.

Profesionalna rehabilitacija obuhvata sljedece mjere i aktivnosti:

- utvrđivanje preostalih radnih i opstih sposobnosti,
- profesionalno informisanje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogucnosti,
- analizu trzista rada, mogucnost zaposljavanja i ukljucivanja u rad,
- procjenu mogucnosti izvogenja, razvoja i usavrsavanja programa profesionalnog osposobljavanja,
- radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za odrzavanje i usavrsavanje radnih i radno-socijalnih vjestina i sposobnosti u razdoblju do zaposljavanja,
- informisanje i savjetovanje o pomocnoj tehnologiji u ucenju i radu,
- pojedinačne i zajednicke programe za unapređenje radno-socijalne ukljucenosti u zajednicu,
- savjetodavne prijedloge o primjeni razlicitih tehnologija i tehnika u ucenju i radu uz procjenu mogucnosti primjene,
- pretprofesionalno ucenje, planiranje i primjenu odabrane tehnologije,
- razvoj motivacije i osposobljavanje lica s invaliditetom u koristenju odabrane tehnologije,
- tehnicku pomoc, podrsku, pracenje i procjenu rezultata,
- informisanje i podrsku u izvorima finansiranja.

Trajanje profesionalne rehabilitacije zavisi od preostalih radnih sposobnosti i slozenosti njenog organizovanja i izvogenja.

Profesionalnu rehabilitaciju invalida organizuje i izvodi ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, srednja skola ili drugo pravno lice koje ispunjava uslove za osposobljavanje propisane clanom 35. ovog zakona.

Prakticni dio osposobljavanja za rad u toku profesionalne rehabilitacije izvodi se kod poslodavaca, a izuzetno u ustanovi za profesionalnu rehabilitaciju ili u specijalizovanoj obrazovnoj ustanovi.

Clan 9.

O pravu invalida na profesionalnu rehabilitaciju odlucuju nadležni organi iz clana 6. stav 1. i 2. ovog Zakona.

Postupak za priznavanje prava iz stava 1. ovog clana pokrece se na prijedlog subjekata iz clana 13. stav 1. tacka 1. ovog Zakona i Zavoda za zaposljavanje za nezaposlene invalide i zahtjevom invalida, odnosno njegovog zakonskog zastupnika ili staraoca. Uz zahtjev se prilaze dokaz o utvrzenom invaliditetu i smanjenoj radnoj sposobnosti.

O zalbi protiv prvostepenog rjesenja iz stava 1. ovog clana odlucuje ministarstvo nadležno za socijalnu zastitu.

Clan 10.

Invalid doprinosi svojoj profesionalnoj rehabilitaciji i zaposljavanju:

- brigom o svom skolovanju i strucnom osposobljavanju, zavisno od svojih mogucnosti, sklonosti i sposobnosti,
- prijavom na oglas o zaposljavanju za poslove za koje ispunjava predvigene uslove i koje je u stanju obavljati, te prihvatanjem ponugenog zaposlenja na takvim poslovima,
- postivanjem radne i tehnoloske discipline tokom strucnog osposobljavanja i rada,
- saradnjom u pitanjima strucnog osposobljavanja i rada s ljekarom, defektologom, psihologom, socijalnim radnikom, pravnikom, tehnologom i

- neposredno nadrezenim radnikom,
- prihvacanjem opravdane ponude promjene posla, odnosno rasporeda na druge odgovarajuće poslove zbog prestanka potrebe ili nemogucnosti obavljanja dotadasnjih poslova,
- strucnim osposobljavanjem tokom rada, po potrebi i dokvalifikacijom i prekvalifikacijom radi zadrzavanja zaposlenja.

IV ZAPOS LJAVANJE I RAD INVALIDA USLOVI ZAPOS LJAVANJA

1) PRAVO NA ZAPOS LJAVANJE

Clan 11.

Invalidi imaju pravo na zaposljavanje na trzistu rada pod opstim ili posebnim uslovima.

Pravo na zaposljavanje pod posebnim uslovima propisanim clanom 15. stav 2. ovog zakona imaju invalidi sa najmanje 40% invalidnosti, lica sa najmanje 70% tjelesnog ostecenja i lica sa lakom i umjerenom mentalnom retardacijom.

Invalidnost u smislu prethodnog stava utvrguje se prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, propisima o socijalnoj zastiti, a za vojne i civilne invalide rata po propisima koji se odnose na njih.

Pod posebnim uslovima iz stava 1. ovog clana smatraju se uslovi koji su prilagogeni psihofizickim i drugim sposobnostima invalida.

Clan 12.

Pravo na zaposljavanje u smislu ovog zakona ima invalid kod koga je utvrjena preostala radna sposobnost, a koji nije stekao uslove za ostvarivanje prava na bilo koju vrstu penzije, pod uslovom da je radno osposobljen.

Ako se radno osposobljavanje vrši dokvalifikacijom, ili prekvalifikacijom invalida radi zaposljavanja, taj vid radnog

osposobljavanja može ostvariti invalid koji nije navršio 55 godina života i koji se, s obzirom na prirodu i vrstu preostale radne sposobnosti, može osposobiti za rad na odgovarajućem poslu s punim radnim vremenom, što utvrđuje stručni organ u skladu sa propisima o penzijsko - invalidskom osiguranju.

2) SREDSTVA ZA ZAPOS LJAVANJE INVALIDA

Clan 13.

Sredstva za zaposl javanje invalida obezbjeđuju:

1. Preduzeće, odnosno organ ili organizacija i drugo fizičko i pravno lice kod kojeg je invalid bio u radnom odnosu na dan utvrđivanja invalidnosti, odnosno preostale radne sposobnosti - za invalide u radnom odnosu.

2. Republika Srpska (u daljem tekstu: Republika), Zavod za zaposl javanje, Republicka udruženja poslodavaca i Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, za invalide koji se na dan utvrđivanja invalidnosti, odnosno preostale radne sposobnosti, nisu nalazili u radnom odnosu.

Visinu i način obezbjeđivanja ovih sredstava i druge međusobne odnose ovi subjekti uređuju ugovorom sa subjektima koji zaposl javaju invalide. U finansiranju zaposl javanja invalida mogu učestvovati i drugi pravni subjekti (komore, fondovi i sl.), kao i građani, a dio sredstava dužna je obezbijediti i opština, odnosno grad, na čijem se području nalazi prebivalište invalida.

Clan 14.

Upućivanje invalida na zaposl javanje vrši nadležni organ subjekta iz stava 1. tačke

1. prethodnog člana kod kojeg je invalid u radnom odnosu, a Zavod za zaposl javanje invalide koji nisu u radnom odnosu.

3) USLOVI ZA ZAPOS LJAVANJE INVALIDA

Clan 15.

Zaposl javanjem invalida pod opštim uslovima, smatra se zaposl javanje na otvorenom tržištu rada u državnim organima, javnim ustanovama i preduzećima u vlasništvu Republike, koja nisu osnovana za zaposl javanje lica sa invaliditetom u skladu sa ovim Zakonom.

Zaposl javanje pod posebnim uslovima je zaposl javanje u ustanovi, preduzeću ili zaštitnoj radionici osnovanim radi zaposl javanja invalida (u daljnjem tekstu: zaštitna radionica) koji se na osnovu radnih i opštih sposobnosti ne mogu zaposl iti na otvorenom tržištu rada ili održati svoje zaposlenje uz primjenu olakšica iz člana 44. ovog Zakona.

Zaposl javanjem pod posebnim uslovima smatra se i samozaposl javanje (osnivanje vlastitog preduzeća i obavljanje samostalne djelatnosti) te zaposl javanje u porodičnom preduzeću.

4) ZAPOS LJAVANJE POD OPSTIM USLOVIMA

Clan 16.

Zaposl javanjem pod opštim uslovima podrazumijeva se zaposl javanje invalida u organima državne uprave, organima pravosuđa i drugim državnim organima, organima lokalne uprave, javnim službama, ustanovama i fondovima, te preduzećima u vlasništvu ili u vecinskom vlasništvu Republike Srpske.

Organi i druga lica iz stava 1. ovog člana dužna su na odgovarajućem radnom mjestu, prema vlastitom izboru, u odgovarajućim radnim uslovima imati zaposleno:

- do 31. decembra **2005.** najmanje jedno lice s invaliditetom na svakih 49 zaposlenih,
- do 31. decembra **2006.** najmanje jedno lice s invaliditetom na svaka 32 zaposlena,

- do 31. decembra **2007.** najmanje jedno lice s invaliditetom na svaka 24 zaposlena,
- do 31. decembra **2008.** najmanje jedno lice s invaliditetom na svakih 19 zaposlenih,
- do 31. decembra **2009.** najmanje jedno lice s invaliditetom na svakih 16 zaposlenih.

Poslodavac koji podlijeze obavezi iz stava 2. ovoga clana, a nije ispunio tu obavezu, duzan je svakog mjeseca prilikom isplate plata uplacivati u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje lica s invaliditetom poseban doprinos u visini 0,2% od isplacene mjesečne bruto plate svih zaposlenih.

Clan 17.

Poslodavci koji su osnovani i registrovani u skladu sa odredbama Zakona o preduzecima, a ne podlijezu obavezi zaposljavanja invalida, mogu zaposljavati ta lica na odgovarajuće poslove u skladu sa ovim zakonom i po tom osnovu ostvariti odregene stimulanse i povlastice.

Poslodavac iz stava 1. ovog clana duzan je, osim ako ima zaposlen broj invalida iz clana 16.. stava 2. ovog zakona, svakog mjeseca prilikom isplate plata uplacivati u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje lica s invaliditetom poseban doprinos u visini 0,1% iznosa isplacene mjesečne bruto plate svih zaposlenih.

Ukoliko poslodavci iz stava 1 ovog clana zaposle invalide, duzni su obezbijediti odgovarajuće uslove za njihov rad.

Ministri nadležni za rad i socijalnu zastitu donijee pravilnik kojim ce se utvrditi radna mjesta i poslovi na kojima, pri zaposljavanju lica s invaliditetom, uz zadovoljavanje ostalih potrebnih uslova, prednost imaju lica sa vecim procentom invalidnosti odnosno tjelesnog ostecenja.

5) PREDUZECA I USTANOVE ZA ZAPOSJAVANJE POD POSEBNIM USLOVIMA

Clan 18.

Zaposljavanjem invalida pod posebnim uslovima podrazumijeva se zaposljavanje u ustanovama i preduzecima koja su za te svrhe osnovana u skladu sa ovim zakonom.

Kao preduzece za zaposljavanje invalida, u smislu ovog Zakona, smatra se preduzece u kome je zaposleno najmanje 51% invalida, iz clana 11. i 12. ovog zakona i koje ispunjava uslove odregene ovim Zakonom.

Preduzeća za zaposljavanje invalida u svom sastavu mogu imati kapacitete za smjestaj zaposlenih invalida.

Preduzece za zaposljavanje invalida mogu osnovati: Republika, opstina, odnosno jedinice lokalne samouprave, preduzece, ustanova, kao i drugo pravno lice i gragani Republike.

Strana pravna i fizicka lica mogu osnivati preduzeća u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o preduzecima i Zakonom o stranim ulaganjima.

Ako ovim Zakonom nije drugacije odregeno, na osnivanje i rad ustanova i preduzeća iz stava 1. ovog clana primjenjuju se propisi koji vaze za druge vrste ustanova i preduzeća.

Clan 19.

Kod osnivanja, preduzece iz prethodnog clana dužno je da Pravilnikom o unutrasnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta obezbijedi zastupljenost invalida u ukupnom broju radnika u srazmjeri iz clana 18 . stav 2. ovog zakona. Na radna mjesta odregena za invalide u smislu prethodnog stava ne mogu biti primana lica koja ne ispunjavaju uslove iz clana 11. i 12. ovog zakona, kao ni invalidi koji nisu upuceni na zaposlenje nakon profesionalne rehabilitacije.

Clan 20.

Preduzece iz clana 18. ovog zakona gubi status preduzeca za zaposljavanje invalida ako u toku rada ne odrzava odnos zaposlenih utvrđen tom odredbom.

Clan 21.

Preduzece zaposljava invalide bez javnog oglašavanja potrebe za radnicima.

Ukoliko za odregeno radno mjesto, odnosno posao, ima vise invalida koji ispunjavaju uslove radnog mjesta od broja izvrsilaca koji se primaju, prednost utvrđuje organ koji je uputio invalide, odnosno Zavod za zaposljavanje za invalide koji su nezaposleni.

Clan 22.

Invalidu kome je, s obzirom na vrstu i stepen invalidnosti, bitno otezano dolazenje na posao u preduzece, moze se obezbijediti da posao obavlja kod kuće, ukoliko su obezbijegeni uslovi za takav rad.

Opstim aktom preduzeca blize se utvrđuju uslovi za rad u smislu prethodnog stava.

Clan 23.

Pored uslova iz clana 18. ovog zakona, preduzece mora imati odgovarajuće prostorije, opremu i strucne radnike potrebne za obavljanje djelatnosti na radnom osposobljavanju invalida.

Blize uslove iz prethodnog stava, kao i oblik i sadržaj uvjerenja i evidencije iz clana 34. ovog zakona, propisuju ministarstvo nadležno za poslove rada, ministarstvo nadležno za socijalnu zastitu i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja.

Pored poslova iz prethodnog stava, nadležna ministarstva:

1. Putem zajednicke komisije utvrđuju uslove za pocetak rada preduzeca. U komisiji mora biti najmanje jedan član kao predstavnik organizacije invalida na nivou Republike.

2. Vrše nadzor nad zakonitoscju rada preduzeca, svaki u svom djelokrugu.

Clan 24.

U cilju obezbjegenja drustvenog uticaja na djelatnost preduzeca u izvrsavanju obaveza prema invalidima i organima i organizacijama koje upucuju invalide na radno osposobljavanje i njihovo zaposljavanje, preduzece je dužno da statutom predvidi ucesce organa i organizacija iz clana 13. stav 1. tacka 1. i 2. ovog zakona u radu upravnog odbora odnosno drugog odgovarajućeg organa tog preduzeca.

U cilju veće zaštite invalida koji su zaposleni, preduzece je dužno da statutom predvidi ucesce najmanje jednog predstavnika organizacija invalida na nivou Republike Srpske u radu upravnog odbora, odnosno drugog odgovarajućeg organa tog preduzeca.

6) ZASTITNA RADIONICA

Clan 25.

Zastitna radionica osniva se u svrhu zaposljavanja i rada invalida kao ustanova ili preduzece.

Clan 26.

Zastitnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednicki osnovati jedinica lokalne samouprave, preduzece, udruženje invalida, udruženje poslodavaca, sindikat, humanitarna organizacija, vjerska zajednica ili drugo fizicko i pravno lice. Ako su zastitnu radionicu osnovala dva ili vise osnivaca njihova megusobna prava i obaveze ureguju se aktom o osnivanju ili ugovorom.

Clan 27.

Domaci i strani poslodavac moze osnovati posebnu radnu jedinicu za zaposljavanje invalida.

Radna jedinica za zaposljavanje invalida ostvarice status zastitne radionice ako

zaposljava najmanje 51% invalida u odnosu na ukupan broj radnika u radnoj jedinici, a najmanje šest lica s invaliditetom, te ako je aktom poslodavca osnovana kao posebna obracunska jedinica.

U slucaju da radna jedinica ostvari status zastitne radionice na nju se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog Zakona ili drugog propisa o zastitnim radionicama.

7) RADNI CENTAR

Clan 28.

Radni centar je prema ovom Zakonu javna ustanova koja obezbjeđuje rad invalidima koji se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenost pod opstim ili posebnim uslovima ili u zastitnim radionicama.

Invalidom iz stava 1. ovog clana smatra se lice koje ne postize radni ucinak veci od 50% primjeren njegovoj dobi, strucnoj spremi i uslovima rada.

Radni centar osniva se i radi radno-terapijskih aktivnosti u okviru rehabilitacije i rehabilitacije invalida.

Radni centar mora imati na radu najmanje 80% invalida u odnosu na broj lica u radnom odnosu.

Radni centar mora za svoj rad ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i strucnih radnika.

Uslove za rad iz prethodnog stava pravilnikom propisuje ministar nadležan za socijalnu zastitu.

Clan 29.

Radni centar mogu osnovati Republika Srpska i jedinica lokalne samouprave.

Sredstva za rad radnog centra obezbjeđuju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida.

Radni centar može primati poklone domaćih i stranih fizickih i pravnih lica.

Clan 30.

Invalidu koji se na osnovu radnih i opstih sposobnosti ne može zaposliti i održati

zaposlenje u posebnim uslovima kod poslodavca ili u zastitnoj radionici može se obezbijediti rad u radnom centru.

Invalid na radu u radnom centru ima položaj korisnika usluga.

Upucivanje invalida na rad u radni centar može zahtijevati to lice, njegov zakonski zastupnik, staralac ili drugo fizicko i pravno lice.

O radu invalida u radnom centru odlučuje u prvom centar za socijalni rad, a u drugom stepenu ministarstvo nadležno za socijalnu zastitu.

8) SAMOZAPOSLJAVANJE, ZAPOSLJAVANJE U PORODICNOJ ILI SAMOSTALNOJ DJELATNOSTI

Clan 31.

Zaposljavanjem pod posebnim uslovima invalida smatra se i samozaposljavanje te zaposljavanje i rad u porodичnom preduzeću ili samostalnoj djelatnosti.

Invalid iz stava 1. ovog clana i njegov poslodavac ostvaruju prava iz ovog zakona, te prava na olaksice i oslobaganja predviđena drugim propisima uz ispunjavanje uslova propisanih članom 54. ovog Zakona.

9) RADNI ODNOS INVALIDA

Clan 32.

Invalid zasniva radni odnos zakljucivanjem ugovora o radu ili na drugi način utvrđen posebnim propisima, čime stiče sva prava i obaveze po osnovu radnog odnosa u skladu sa Zakonom o radu, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Clan 33.

Odredbe Zakona o radu koje se odnose na radnike s profesionalnom nesposobnošću za rad i s neposrednom opasnošću od nastanka invalidnosti primjenjuju se i na invalide iz člana 2. i 3. ovog zakona.

Otkazni rok zbog prestanka radnog

odnosa utvrđen Zakonom o radu, invalidu se dodatno uvećava za mjesec dana, osim ako je otkaz skrivilo to lice.

Invalid ima pravo na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u skladu sa Zakonom o radu i kolektivnim ugovorima.

Invalid može raditi noću, prekovremeno i u preraspodjeljenom radnom vremenu u skladu s ocjenom nadležnog organa koji je utvrdio invaliditet i smanjenu radnu sposobnost.

Nosilac obezbjeđenja zapošljavanja iz člana 13. stava 1. i 2. ovog zakona ili drugo fizičko ili pravno lice može s poslodavcem ugovoriti uslove prilagodbavanja invalida za rad u vezi s radnim mjestom, radnim vremenom, dužinom trajanja i načinom praćenja prilagodbavanja, stručnim nadzorom, ocjenjivanjem radnih sposobnosti, snosjenjem troškova prilagodbavanja i iznosom tih troškova, te o drugim međusobnim odnosima.

V EVIDENCIJA O ZAPOSLENIM INVALIDIMA

Član 34.

O invalidima zaposlenim u skladu sa odredbama ovog zakona vodi se evidencija.

Evidenciju vodi ministarstvo nadležno za poslove rada.

Sadržaj evidencije i način njenog vođenja pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove rada.

Poslodavac je dužan ministarstvu dostavljati sljedeće podatke o invalidima koji su kod njega u radnom odnosu:

- ime, prezime i adresa prebivališta,
- dan zasnivanja radnog odnosa,
- dokaz o ispunjavanju uslova iz člana 11. i 12. ovog zakona, i
- dan prestanka radnog odnosa.

Svi statistički podaci, informacije o broju lica koja ostvaruju prava po ovom Zakonu, koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u nadležnom državnom organu i pravnom licu moraju biti prikazana po polu.

Rok dostavljanja podataka iz stava 4. ovog člana je za invalida u radnom odnosu 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, a za novozaposlenog invalida rok je 30 dana od dana početka rada, odnosno od dana prestanka radnog odnosa.

VI USTANOVA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU

Član 35.

Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju (u daljem tekstu: ustanova) prema ovom Zakonu javna je ustanova osnovana u svrhu organizovanja i izvođenja profesionalne rehabilitacije invalida prema odredbama člana 8. stava 2. ovog Zakona.

Ustanovu mogu osnovati Republika Srpska i jedinica lokalne samouprave.

Saglasnost na akt o osnivanju ustanove daju ministarstva nadležna za socijalnu zaštitu i poslove obrazovanja.

Ustanova mora ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika.

Uslove za osnivanje i rad iz stava 4. ovog člana pravilnikom propisuju ministri nadležni za socijalnu zaštitu i poslove obrazovanja.

Član 36.

Statutom ustanove uređuju se sva značajna pitanja vezana uz organizaciju i rad ustanove, a naročito: sastav organizacije, sastav i djelokrug upravnog odbora, sastav i djelokrug stručnog odbora, ovlaštenja direktora te položaj i prava invalida za vrijeme profesionalne rehabilitacije u ustanovi.

Član 37.

Sredstva za rad ustanove obezbjeđuju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida.

Ustanova može ostvariti prihode i

pruzanjem ugovorenih usluga korisnicima, prodajom proizvoda nastalih u toku profesionalne rehabilitacije, i od poklona i legata.

VII ZAJEDNICKE ODREDBE

Clan 38.

Odlukom o osnivanju i Statutom ustanova i preduzeca za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida ureguje se pitanje osnivanja, nadležnosti i ovlastenja organa i drugih tijela koja upravljaju i obezbjevuju drustveni interes u tim ustanovama i preduzecima.

Organi i tijela iz stava 1. ovog clana su:

1. Upravni odbor,
2. Direktor,
3. Strucni odbor,

Organi i tijela iz stava 1. ovog clana obezbijedice i promovisati ravnopravnu zastupljenost po osnovu pola u upravljanju i odlucivanju.

1) UPRAVNI ODBOR

Clan 39.

Radom ustanove, preduzeca, zastitne radionice i radnog centra upravlja upravni odbor.

Broj i sastav clanova upravnog odbora utvrguje se aktom o osnivanju ili statutom. Predsjednika i clanove upravnog odbora imenuje osnivac.

Upravni odbor imenuje se na vrijeme od cetiri godine.

Radom preduzeca i zastitne radionice osnovane kao preduzece upravlja se na nacin propisan ovim Zakonom i Zakonom o preduzecima.

Clan 40.

Upravni odbor raspravlja i odlucuje o svim pitanjima predvigenim zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Rad upravnog odbora je javan, osim kada se raspravlja i odlucuje o pitanjima vezanim uz licne podatke, kao i o pitanjima i cinjenicama cijim bi iznosjenjem u javnost

moglo doci do nanosenja moralne, poslovne i materijalne stete ustanovi, preduzecu, zastitnoj radionici ili drugom fizickom i pravnom licu.

Statutom se blize utvrguje u kojim slucajevima je isklucena javnost.

2) DIREKTOR

Clan 41.

Direktor organizuje i vodi rad i poslovanje te predstavlja i zastupa ustanovu, preduzece, zastitnu radionicu i radni centar.

Direktora imenuje upravni odbor na vrijeme od cetiri godine uz prethodnu saglasnost osnivaca. Ista lice moze se ponovo imenovati za direktora.

Za direktora moze biti imenovan drzavljanin Republike Srpske i Bosne i Hercegovine koji ima visoku strucnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

3) STRUCNI ODBOR

Clan 42.

Strucni odbor obavezno se osniva u ustanovi i radnom centru ako je broj invalida koji se osposobljavaju ili rade, veci od 15.

Djelokrug, imenovanje i sastav strucnog odbora odreguju se aktom o osnivanju ili statutom.

Rad strucnog odbora je zatvoren za javnost kad se raspravlja o licnim stvarima invalida, kao i u slucajevima utvrzenim statutom.

4) ODGOVORNOST ZA OBAVEZE

Clan 43.

Ustanova, preduzece, zastitna radionica i radni centar odgovaraju za obaveze cijelom svojom imovinom.

Osnivaci subjekata iz stava 1. ovog clana solidarno i neograniceno odgovaraju za njihove obaveze.

VIII OLAKSICE PRI ZAPOS LJAVANJU INVALIDA

Clan 44.

Poslodavac koji zaposljava invalida ima pravo na poreske olaksice utvrgene poreskim propisima, pravo na novcani stimulans i na stimulans predvigen posebnim ugovorom o zaposljava nju invalida, sklopljenim s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljava nje invalida, Zavodom za zaposljava nje, Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje, nadležnom sluzbom socijalne zastite, jedinicom lokalne samouprave ili s drugim poslodavcem (u daljem tekstu: nosilac obezbjege nja zaposljava nja). Ova prava poslodavcu pripadaju bez obzira na to da li je invalid bio prethodno prijavljen na evidenciji nezaposlenih Zavoda za zaposljava nje.

Stimulansi iz stava 1. ovog clana ugovoreni s nosiocem obezbjege nja zaposljava nja su jednokratna materijalna davanja, sredstva za prilagoga vanje radnog mjesta i uslova rada, kreditna sredstva po povoljnijim uslovima namijenjena kupovini masina, opreme, alata ili pribora potrebnog za zaposljava nje invalida, te sredstva naknade razlike zbog smanjenog radnog ucinka ili za sufinansiranje dijela plate asistenta (pomagaca u radu) invalida u toku rada.

1) PORESKE, CARINSKE I DRUGE OLAKSICE

Clan 45.

Preduzece za zaposljava nje invalida, zastitna radionica i radni centar oslobogeni su:

1. Placanja carine na uvoz opreme.
2. Placanja poreza na opremu (osnovna sredstva i inventar).
3. Placanja poreza na promet sopstvenih proizvoda koje prodaje u svojoj maloprodajnoj trgovinskoj mrezi.

4. Placanja poreza i carina na stvari koje uvozi kao humanitarnu pomoc ili posredstvom nevladinih organizacija, kao i na stvari koje preduzece dobije bez naknade kao humanitarnu pomoc.

5. Placanja poreza na promet repromaterijala za potrebe sopstvene proizvodnje.

6. Placanja poreza na promet usluga koje neposredno pruza graganima, odnosno pravnim licima.

7. Placanja poreza na svaki vid stavljaja privatne svojine u javnu svojinu

8. Placanja poreza na dobit.

9. Placanja poreza u slucaju sticaja prava svojine na nepokretnosti bez obzira na osnovu sticaja (kupovina, poklon, legat, testament i dr.).

10. Placanja poreza na specificne nacine ostvarivanja prihoda, kao sto je lutrija, tombola ili druga vrsta nagradne igre i razne jednokratne dobrotvorne akcije neekonomske prirode.

11. Placanja naknade za infrastrukturu (za gradevinsko zemljište, vodoprivredu, elektroprivredu, magistralne puteve i dr.).

12. Placanja poreza na plate i druga licna primanja samo invalida zaposlenih u preduzecu.

Clan 46.

Sredstva po osnovu oslobaganja carina, poreza, i sl. u smislu prethodnog clana preduzece, zastitna radionica i radni centar vode posebno u knjigovodstvu i ta sredstva se mogu koristiti samo u slijedece svrhe:

1. Za prosirenje kapaciteta preduzeca, kao i osniva nje novih preduzeca za radno osposobljava nje i zaposljava nje invalida.
2. Otvaranje novih radnih mjesta.
3. Uvoga nje nove tehnologije.
4. Poboljsanje standarda invalida.
5. Po osnovu solidarnosti invalida.
6. Za rad organizacija invalida na nivou Republike i njihove zajednicke organizacije.

Clan 47

Preduzece, ustanova, zastitna radionica i radni centar placaju komunalne usluge, telefonske usluge i troskove elektricne energije pod uslovima koji vaze za domacinstva.

Clan 48.

Preduzece, ustanova, zastitna radionica i radni centar obracunavaju i placaju doprinose na plate zaposlenih invalida i ostalih zaposlenih radnika u skladu sa propisima koji vaze za zaposlene u drugim preduzecima.

Subjekti iz stava 1. ovog clana imaju pravo na povrat sredstava uplacenih na ime doprinosa na plate zaposlenih invalida od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida na nacin i u postupku utvrzenim clanom 51. ovog zakona.

Clan 49.

Organi i druga pravna lica iz clana 16. stav 1. ovog zakona duzni su 20% svojih potreba za proizvodima i proizvodnim uslugama koje proizvode i pruzaju preduzeca za zaposljavanje invalida zadovoljavati od ovih preduzeca pod uslovima koji vladaju na trzistu.

Obim poslova iz prethodnog stava regulise se ugovorom na pocetku svake kalendarske godine.

2) NOVCANI STIMULANS

Clan 50.

Poslodavac koji zaposli nezaposlenog invalida prema odredbama ovog zakona, osim poslodavca iz clana 16. stava 1 ovog zakona, ima pravo na novcni stimulans. Novcni stimulans se odreguje u visini uplacenih obaveznih doprinosa na plate zaposlenih invalida utvrzenih u skladu s odredbama Zakona o doprinosima i drugim propisima.

Clan 51.

Zahtjev za isplatu novcanog stimulansa

poslodavac podnosi Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida. Uz zahtjev se obavezno prilaze obracun novcanog stimulansa s podacima o invalidima i o uplacenim doprinosima na platu za ta lica, zatim dokaz da su za sve radnike uplaceni ti doprinosi, primjerci obracuna plate invalida, a prvi put i dokazi o zaposljavanju i o invaliditetu.

Poslodavac moze zahtjev za isplatu novcanog stimulansa podnijeti po isteku mjeseca ili tromjesecja. Novcni stimulans se isplacuje u roku od 30 dana od dana podnosenja zahtjeva s obaveznim prilozima.

Clan 52.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida je ovlasten da javno objavi nacin ostvarivanja prava na novcni stimulans, te da putem nadleznih upravnih tijela kod poslodavca nadzire pravilnost obracuna novcanog stimulansa i vjerodostojnost prilozenih dokaza.

3) SREDSTVA POSEBNE NAMJENE

Clan 53.

Preduzeca, ustanove i zastitne radionice mogu primati pomoci i poklone u novcu ili materijalnim sredstvima.

Namjenu pomoci, odnosno poklona odreguje direktor.

Pomoc i pokloni u novcu ne smiju se koristiti za isplate radnicima koje se prema propisima o porezu smatraju dohotkom.

Pomoc i pokloni u novcu ili drugim materijalnim sredstvima preduzeca, ustanove i zastitne radionice vode i koriste kao sredstva posebne namjene. Sredstva posebne namjene vode se na posebnom racunu. Korisnici sredstava posebnog racuna iz stava 1. ovoga clana duzni su za svaku finansijsku godinu donijeti i Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje dostaviti finansijski izvjestaj o prihodima i

rashodima sredstava posebne namjene. Novcana sredstva posebne namjene iz stava 1. ovog clana koja nisu utrosena za namjene iz stava 2. ovog clana moraju se uplatiti u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida.

4) SAMOSTALNA DJELATNOST

Clan 54.

Pravo na poreska i carinska oslobaganja i olaksice predvignene carinskim i poreskim propisima, kao i prava i olaksice predvignene ovim Zakonom i drugim propisima pripadaju invalidima koji obavljaju samostalnu djelatnost u smislu poreskih propisa te licima koja obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje.

Prava iz stava 1. ovog clana pripadaju i roditelju, bracnom drugu ili djetetu koji sa tim licem zasnuje radni odnos u svojstvu radnika ili jedinog osnivaca preduzeca ili samostalne radnje, te koji prema tom licu ispunjava obaveze poslodavca iz radnog odnosa i u vezi s radnim odnosom.

Prava iz stava 1. ovog clana pripadaju i roditelju, bracnom drugu ili djeci invalida koja su starija od 15 godina i mlaga od 65 godina, koja obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje i koja za invalida, kao clana domacinstva, placaju obavezne doprinose na platu.

Potvrdu o ispunjavanju uslova iz stava 2. i 3. ovog clana na zahtjev poslodavca i poljoprivrednika izdaje organ lokalne uprave nadležan za rad.

IX FOND ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOS LJAVANJE INVALIDA

Clan 55.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida (u daljnjem tekstu: Fond) je javna ustanova koju osniva Vlada Republike Srpske.

Fondom upravlja upravni odbor od najmanje sedam clanova koje imenuje i razrjesava Vlada Republike Srpske tako da budu zastupljeni predstavnici poslodavaca, sindikata i organizacije invalida, organizovanih na nivou Republike.

Upravni odbor Fonda ce obezbijediti i promovisati ravnopravnu zastupljenost po osnovu pola u upravljaju i odlucivanju.

Odluke upravnog odbora izvrsava direktor Fonda, kojeg imenuje Vlada Republike Srpske.

Prihodi Fonda su sredstva iz budzeta Republike kao osnivacka sredstva, sredstva posebnog doprinosa (clan 16. stav 1. i clan 17. stav 2.), neutrosena sredstva posebne namjene (clan 53.), drugi prihodi ostvareni na osnovu zakona i drugih propisa, te pokloni i pomoci u novcu domacih i stranih pravnih i fizickih lica.

Fond obavlja poslove:

- provogenje politike razvoja i unapregivanja profesionalne rehabilitacije i zaposljavanja invalida,
- finansiranja ili sufinansiranja subjekata iz clana 18. ovog Zakona i radnih centara,
- isplate novcanog stimulansa,
- povrata sredstava uplacenih doprinosa
- sufinansiranja programa za odrzavanje zaposlenosti invalida,
- nadzora ostvarivanja prava na novcani stimulans i koristenja drugih sredstava Fonda,
- druge poslove predvignene odlukom o osnivanju Fonda i statutom Fonda.

Clan 56.

Nadzor nad koristenjem sredstava Fonda obavlja Poreska uprava u skladu sa zakonom.

Fond je ovlasten da pozove korisnika sredstava Fonda da u roku koji ne moze biti kraci od tri radna dana, ni duzi od osam radnih dana otkloni greske u

obracunu novcanog stimulansa, te da uz zahtjev za odobrenje sredstava Fonda po drugom osnovu prilozi posebne dokaze. Korisnik sredstava Fonda duzan je Fondu nadoknaditi stetu:

- ako je sredstva Fonda ostvario na osnovu neistinitih ili netacnih podataka ili na drugi protivpravni nacin, odnosno u vecem obimu nego sto mu pripadaju,
- ako je sredstva Fonda koristio protivno namjeni radi koje su mu odobrena.

Korisnik sredstava Fonda duzan je Fondu vratiti sredstva stecena bez pravne osnove.

X NADZOR

Clan 57.

Nadzor nad zakonitoscju rada i opstih akata, ustanova, preduzeca, zastitnih radionica i radnog centra obavljaju ministarstvo nadležno za poslove rada, ministarstvo nadležno za socijalnu zastitu i Poreska uprava.

Nadzor nad strucnim radom ustanova, preduzeca i zastitnih radionica obavlja ministarstvo nadležno za poslove socijalne zastite.

Sadrzaj i nacin provogenja nadzora iz stava 1. i 2. ovog clana propisuju ministri nadležni za rad i socijalnu zastitu.

XI KAZNE NE ODREDBE

Clan 58.

(1) Novcanom kaznom od 1.000,00 do 15.000,00 KM kaznice se za prekršaj poslodavac:

1. koji ne uplati poseban doprinos (clan 16. stav 1. i clan 17. stav 2.),
2. koji prema invalidu postupi protivno odredbama clana 33 ovog Zakona,
3. koji ne dostavi podatke o invalidima (clan 34),

4. koji ne razvrsta po polu statisticke podatke i informacije koje se prikupljaju, evidentiraju i vode,

5. koji ne omoguci javnosti uvid u statisticke podatke koji se vode u skladu sa ovim Zakonom,

6. koji ne ugovori 20% svojih potreba za proizvodima i proizvodnim uslugama u skladu sa odredbama clana 49. stav 1.

(2) Novcanom kaznom od 1.500,00 do 17.000,00 KM kaznice se za prekršaj poslodavac:

1. koji sredstva posebne namjene koristi nenamjenski (clan 53. stav 2. i 3.),

2. koji sredstva posebne namjene ne vodi na posebnom racunu (clan 53. stav 5.),

3. koji ne donese ili ne dostavi godisnji finansijski izvjestaj o sredstvima posebne namjene (clan 53. stav 5.),

4. koji u Fond ne uplati neutrosena sredstva posebne namjene (clan 53. stav 6.).

(3) Novcanom kaznom od 100,00 do 1.700,00 KM za prekršaje iz stava 1. i 2. ovog clana kaznice se i odgovorno lice.

XII PRELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Clan 59.

Ustanove, preduzeca i druga pravna lica koja zaposljavaju invalide duzni su da svoje poslovanje i organizaciju usklade sa ovim zakonom u roku od sest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Clan 60.

Ustanove i preduzeca duzni su statut i ostala akta uskladiti s odredbama ovog zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 61.

Vlada Republike Srpske je duzna donijeti akt iz clana 55. stava 1. ovog zakona u roku od sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 62.

Ministri nadležni za rad i socijalnu zastitu duzni su donijeti propise iz clana 17. stava 3, clana 23. stav 2, clana 35. stav 5, i clana 57. stava 3. ovog zakona u roku od sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 63.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zaposljavanje invalida duzan je donijeti i objaviti Odluku o nacinu ostvarivanja prava na novcani stimulans iz clana 52. ovog zakona u roku od dva mjeseca od dana pocetka rada Fonda.

Clan 64.

Novcani stimulans iz clana 52. ovog zakona pocinje se isplacivati u roku od mjesec dana od dana objavljivanja odluke iz clana 63. ovog Zakona.

Clan 65.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sluzbenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 01-787/04

Datum: 20.oktobra 2004. godine

Prerdsjednik NarodneSkupstine
Banja Luka
Dusan Stoicic